

Кірдан О.Л.
доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (1991-2017)

Проблема управління закладами вищої освіти України кінця ХХ – початку ХХІ ст. нині є предметом досліджень багатьох науковців. Однак не всі аспекти теорії і практики управління однаковою мірою привертала увагу дослідників, про що свідчить не лише кількість робіт, присвячених проблемі, але й широта та різноплановість дослідницьких завдань та методологічних підходів. Погляди на систему та механізм управління закладами вищої освіти, повноваження колегіальних та адміністративних органів управління, трансформацію системи управління настільки різні, певною мірою навіть антагоністичні, що їх дослідження представляє неабиякий науковий інтерес.

Для проведення історико-педагогічного дослідження проблеми управління закладами вищої освіти України важливим є формування його джерельної бази.

На основі узагальнення різних підходів до систематизації та класифікації історико-педагогічних джерел, нами виокремлено такі групи джерел дослідження проблеми управління закладами вищої освіти України 1991–2017 рр.: документальні джерела; навчально-методичні джерела; інтерпретаційні джерела; матеріали громадських обговорень, з'їздів, комісій і нарад; документальні ювілейні видання; додаткові, статистичні, немасові та електронні джерела; періодична преса.

Перша група – документальні джерела (опубліковані – нормативно-правові документи, накази, положення, постанови; статuti вищих навчальних закладів тощо; сучасні вітчизняні та європейські нормативні документи, які визначають стратегічні пріоритети розвитку вищої освіти України та систему управління закладами вищої освіти: закони, стратегії, комюніке, декларації, доповіді; неопубліковані – матеріали і документи різних архівів, зокрема Центрального державного архіву вищих органів влади та ін.).

Другу групу складають навчально-методичні джерела (підручники, посібники тощо).

До третьої групи належать інтерпретаційні джерела: монографічні та дисертаційні роботи, наукові статті, брошури (вони вміщують інформацію з методології, історії, теорії та практики управління закладами вищої освіти) та довідково-бібліографічна література.

До четвертої групи належать матеріали громадських обговорень, з'їздів, комісій і нарад, як джерела оцінки перспектив розвитку системи управління закладами вищої освіти. У матеріалах громадських обговорень, з'їздів, комісій і нарад з питань розробки проектів статутів університетів, законів України «Про вищу освіту», «Про освіту» та ін. висвітлено різновекторні погляди та

розходження щодо організації управління вищими навчальними закладами України.

П'яту групу джерел складають документальні ювілейні видання, присвячені історії університетів, інших типів закладів вищої освіти, які допомагають з'ясувати їх місце і роль у розвитку системи управління вищою освітою в Україні.

До шостої групи джерел належать додаткові джерела (особового походження (мемуари, спогади, щоденники, автобіографії, листування тощо); статистичні (звіти закладів вищої освіти та ін.); немасові (тексти виступів ректорів, міністрів, державних і громадських діячів; некрологи, присвячені ректорам закладів вищої освіти тощо); електронні (видання, веб-портали Міністерства освіти і науки України, НАПН України, закладів вищої освіти тощо).

Сьому групу, як цінне джерело інформації, складає періодична преса.

Таким чином, джерельна база є різноплановою та значною за обсягом, що дає можливість науково обґрунтувати та дослідити проблему управління закладами вищої освіти України у 1991–2017 рр.